

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**Державна установа «Центральний методичний кабінет підготовки
молодших спеціалістів Міністерства охорони здоров'я України»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В.о. начальника Відділу освіти
та науки МОЗ України**

Н.О. Олексіна

«23» травня 2017 р.

ПОГОДЖУЮ

**Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»**

Т.І. Чернишенко

«23» травня 2017 р.

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА ТА МЕДИЦИНА
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»**

для студентів медичних училищ, коледжів, інститутів медсестринства
з спеціальності «Медсестринство», спеціалізації «Акушерська справа»

Київ

2017 рік

Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій

Укладачі:

С.О. Бондарь — викладач акушерства та гінекології вищої категорії Кіровоградського медичного коледжу ім. Є.Й. Мухіна, викладач-методист.

Т.М. Гут — викладач військово-медичної підготовки вищої категорії Кіровоградського медичного коледжу ім. Є.Й. Мухіна, викладач-методист, відмінник освіти України, капітан медичної служби запасу.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні хірургічно-акушерської циклової комісії (протокол № 9 від 15 квітня 2016 р.) та організаційно-методичної ради Кіровоградського медичного коледжу ім. Є.Й. Мухіна (протокол № 8 від 18 квітня 2016 р.)

Рецензенти:

Заруцький Я.Л. – начальник кафедри військової хірургії Української військово-медичної академії, доктор медичних наук, професор.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010105 “Акушерська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН і МОЗ України.

Дисципліна “Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій” вивчається відповідно до Закону України “Про військовий обов’язок та військову службу”.

Актуальність вивчення цієї дисципліни зумовлена змінами, що відбулися внаслідок реорганізації і розбудови Збройних сил України, зміною поглядів на ведення бойових дій, застосування сучасних видів зброї, накопиченням досвіду роботи військово-медичної служби під час виникнення локальних воєнних конфліктів та у зоні проведення АТО.

У локальних конфліктах, під час надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний час важлива роль у своєчасному наданні медичної допомоги пораненим і хворим належить молодшим спеціалістам з медичною освітою, тому вивчення дисципліни “Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій” студентами медичних коледжів та училищ має велике значення. Наскільки своєчасно, правильно й чітко буде надано домедичну та долікарську допомогу, настільки кращими будуть шанси щодо збереження життя та успішного лікування поранених і хворих на подальших етапах медичної евакуації. Медична служба Збройних сил України, Українська Військово-медична академія упродовж 2015 року розробили і прийняли низку СТАНДАРТІВ медичної допомоги пораненим на догоспітальному етапі. Основні серед них: Стандарт підготовки військовослужбовця з тактичної медицини і Стандарт фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї). Зазначені стандарти змінили технології надання медичної допомоги, оснащення військовослужбовця й усіх медичних працівників та вимоги до їх фахової підготовки. Загальні принципи, вимоги, положення стандартів забезпечення тактичної медицини враховані в даній програмі і передбачаються для відпрацювання і фахової підготовки молодших спеціалістів з медичною освітою.

Навчальним планом для вивчення дисципліни передбачено 54 год, з них лекцій — 12 год, практичних занять — 24 год, самостійної позааудиторної роботи — 18 год.

Усі питання військово-медичної підготовки та медицини надзвичайних ситуацій повинні вивчатися з урахуванням знань і практичних навичок, отриманих студентами з інших навчальних дисциплін, насамперед з анатомії, фізіології, догляду за хворими та медичній маніпуляційній техніці, основ медсестринства, внутрішньої медицини, хірургії, стоматології, анестезіології і реаніматології, оториноларингології, офтальмології, невідкладних станів, безпеки життєдіяльності, захисту Вітчизни.

Дисципліна військово-медичної підготовки складається з теоретичних, практичних занять та самостійної роботи студентів.

На практичних заняттях особливу увагу необхідно приділяти питанням надання домедичної допомоги пораненим та ураженим на полі бою та долікарської допомоги у медичному пункті батальйону МПБ.

Самостійна робота студентів планується і організується відповідно до основних положень “Організації навчального процесу у вищих закладах освіти”, затверджених Міністерством освіти України.

Друга частина дисципліни — медицина катастроф вивчається згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2001р № 827 “Про затвердження Положення про Державну службу медицини катастроф”. Внаслідок поступального розвитку суспільства в другій половині XX та на початку XXI ст. позитивні, на перший погляд, зміни в забезпеченні рівня життя людини призвели до підвищення ризику її здоров’я й існування людства взагалі. Ще століття тому основними чинниками масової загибелі людей у мирний час були несприятливі для

людини природні та біолого-соціальні катаклізми: землетруси, урагани, інфекційні захворювання тощо. Значимість їх не знижується й зараз, оскільки тяжкість наслідків природних катаклізмів зросла в останні десятиліття в 7—8 разів порівняно з минулим століттям.

Проте останніми роками в структурі надзвичайних ситуацій відзначається підвищення частки техногенних катастроф, яка сягає 85 % від загальної їх кількості.

У зв'язку з цим у підготовці фахівців, зокрема акушерок, відповідно до сучасних вимог і завдань, які стоять перед вищими медичними навчальними закладами I—III рівнів акредитації, є формування знань і навичок надання невідкладної медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях.

Навчальний матеріал має подаватися з використанням ілюстративних засобів (таблиць, макетів, фільмів, слайдів, мультимедіа тощо), ситуаційних задач, прикладів з практики, літератури.

Список рекомендованої літератури складено з урахуванням актуальності та досвіду, набутого службою екстреної медичної допомоги в осередках надзвичайних ситуацій.

На навчальній практиці особливу увагу необхідно приділяти питанням надання домедичної допомоги пораненим та ураженим на полі бою й долікарської допомоги у медичному пункті батальйону (МПБ).

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- керівні документи, що регламентують організацію та проведення підготовки військовослужбовців з тактичної медицини;
- основні завдання та організаційну структуру роти, батареї, батальйону, дивізіону, відповідної бригади;
- функціональні обов'язки санітарного інструктора роти (батареї);
- табельні індивідуальні та групові засоби медичного оснащення (до рівня медичного пункту батальйону включно), їх призначення і застосування;
- організацію проведення і засоби санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів в підрозділі, на місці його розташування та у осередках надзвичайних ситуацій;
- основні принципи, правила та алгоритми надання домедичної допомоги в секторі обстрілу, секторі укриття при веденні бойових дій та у міжбойовий період, відповідно до діючих **стандартів** і протоколів;
- способи відтягування, перенесення, переміщення пораненого із сектору обстрілу в сектор укриття;
- основні принципи сортування поранених та алгоритм його проведення при виникненні санітарних втрат, в т.ч. масових;
- основні принципи медичної допомоги при бойовому стресі, заходи профілактики бойової втоми та посттравматичного стресового розладу;
- основи ведення медичної облікової і звітної документації, правила заповнення медичної інформаційної картки;
- методику викладання та тематику занять з підготовки військовослужбовців з тактичної медицини;
- основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час;
- основи організації лікувально-евакуаційних заходів у військах;
- організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу;
- основи воєнної патології поранень та уражень;
- завдання та структуру організації Державної служби медицини катастроф, заклади та рухомі формування служби, обсяг роботи акушерок в складі бригад екстреної медичної допомоги та рятувальних загонів;
- причини виникнення та класифікацію надзвичайних ситуацій, особливості та медико-тактичні характеристики різного виду аварій, стихійних лих, принципи захисту населення від уражаючих факторів екстрених ситуацій та при застосуванні сучасної зброї;

- принципи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в системі Державної служби медицини катастроф;
- особливості організації лікувально-евакуаційних заходів в осередках масового ураження;
- принципи надання медичної допомоги постраждалим внаслідок аварії на радіаційнонебезпечних об'єктах, одиниці виміру радіоактивності та йонізуючого випромінювання (дозиметричний контроль), клінічну класифікацію променевої хвороби;
- типові синдроми отруєнь та обсяг домедичної допомоги при ураженні сильнодійними отруйними речовинами, антидоти та їх використання;
- класифікацію та характеристику стихійних лих, принципи надання невідкладної допомоги в районі стихійних лих;
- основи організації захисту хворих та персоналу лікувально-профілактичних установ у надзвичайних ситуаціях;
- організацію і засоби санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів у надзвичайних ситуаціях.

Студенти повинні вміти:

- застосовувати табельні індивідуальні та групові засоби медичного оснащення;
- організовувати на надавати домедичну допомогу пораненим та ураженим в обсязі наведених у **стандарті** алгоритмів, застосовуючи наявні медичні засоби в умовах бойової обстановки;
- організовувати медичне забезпечення роти в різних видах бойових дій;
- організовувати та забезпечувати відтягування, переносення, переміщення пораненого різними способами із сектору обстрілу в сектор укриття (евакуації);
- організовувати завантаження та розвантаження поранених і уражених в санітарний транспорт;
- організовувати та забезпечувати витягування поранених та уражених із бойових транспортних засобів;
- організовувати та проводити сортування поранених при виникненні санітарних втрат (в т.ч. масових) відповідно до алгоритму;
- надавати домедичну допомогу при бойовому стресі, проводити профілактику бойової втоми;
- заповнювати та вести облікову і звітну документацію, медичну інформаційну картку;
- визначати характер і ступінь тяжкості поранень та уражень ядерною, хімічною та бактеріологічною зброєю;
- організовувати та проводити заняття з підготовки військовослужбовців роти (батареї) з тактичної медицини;
- проводити санітарно-гігієнічні і протиепідемічні заходи у підрозділі (у місці його розташування та при переміщенні);
- надавати домедичну та долікарську допомогу пораненим і ураженим в умовах бойової обстановки;
- організовувати надання домедичної та долікарської допомоги пораненим і ураженим в осередках надзвичайних ситуацій;
- організовувати медичне забезпечення роти та батальйону в різних видах бойових дій;
- надавати домедичну і долікарську допомогу в осередках надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний час;
- користуватися засобами індивідуального і колективного захисту, а також засобами індивідуального медичного забезпечення;
- проводити медичне сортування та евакуацію потерпілих в осередках масового ураження;

- працювати з приладами хімічної розвідки та дозиметричного контролю;
- проводити санітарну (спеціальну) обробку потерпілих та об'єктів навколишнього середовища в осередках хімічного, радіаційного та бактеріологічного ураження;
- надавати домедичну допомогу в разі отруєння сильнодіючими отруйними речовинами;
- працювати в складі бригад і загонів екстреної медичної допомоги в осередках масового ураження.

Студенти мають бути поінформовані про:

- умови діяльності медичної служби Збройних сил у сучасній війні;
- переваги та основні недоліки аутсорсингу у харчуванні військовослужбовців;
- уражаючу дію сучасної зброї;
- величину та структуру імовірних санітарних втрат у зоні локальних бойових дій;
- загальну організацію медичного забезпечення військ у воєнний час;
- екологічну обстановку на території України, регіону та імовірні аварії й катастрофи;
- практику проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт службами екстреної допомоги в інших країнах;
- досвід роботи служби екстреної медичної допомоги під час ліквідації наслідків великомасштабних надзвичайних ситуацій різного походження.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Частина I. Військово-медична підготовка				
	Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ				
1	Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражаюча дія сучасної зброї та імовірні санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні АТО.	2	1	—	1
2	Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО	2	1	—	1
3	Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту.	2	—	1	1
4	Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим на медичному пункті батальйону (МПБ). Біль. Контроль болю. Надання допомоги.	2	—	2	—
	Розділ 2. Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час.				
5	Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів у зоні проведення локальних бойових конфліктів (АТО).	2	—	—	2
6	Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора роти.	2	—	1	1
	Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії.				
7	Заходи домедичної та долікарської (фельдшерської) допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.	2	—	2	—
8	Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Термічні опіки. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.	2	—	2	—
	Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії				
9	Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад : ознаки , профілактика та надання допомоги в бойових та не бойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	2	1	1	—
10	Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація, механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження.	2	1	1	—
	Розділ 5. Основи військової гігієни				
11	Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Лазнево-пральне обслуговування. Психогігієна екстремальних станів. Термінове поховання загиблих.	1	—	1	—
12	Гігієна розташування та пересування військ. Особливості розташування військ у зоні локальних бойових конфліктів.	1	—	1	—

13	Гігієна харчування особового складу військ. Організація харчування особового складу на принципах аутсорсингу. Забезпечення харчування військовослужбовців у зоні АТО.	1	—	1	—
14	Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні АТО.	2	1	1	—
	Розділ 6. Основи військової епідеміології				
15	Завдання та основи протиепідемічного захисту військ.	1	1	—	—
16	Протиепідемічний захист особового складу на етапах медичної евакуації. Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.	2	—	2	—
17	Протиепідемічний захист військ в умовах застосування ворогом біологічної (бактеріологічної) зброї.	2	—	—	2
	Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій				
	Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення у надзвичайних ситуаціях.				
18	Організація захисту населення в надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.	4	2	1	1
19	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.	2	—	1	1
	Розділ 8. Транспортні та техногенні катастрофи				
20	Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф	4	—	2	2
21	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.	3	1	1	1
22	Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.	3	1	1	1
	Розділ 9. Стихійні лиха				
23	Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт, медична допомога в районах стихійних лих.	3	—	—	3
	Розділ 10. Екстрена медична допомога при масових ураженнях у мирний та воєнний час				
24	Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	3	2	1	—
	Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій.				
25	Організація та забезпечення санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів у осередках надзвичайних ситуацій. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках. Диференційований залік.	2	—	1	1
	Усього	54	12	24	18

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Склад, підпорядкування, оснащення та забезпечення медичного пункту механізованого (танкового) батальйону.
2. Склад, підпорядкування оснащення та забезпечення механізованої роти (батареї).
3. Обов'язки, підпорядкування, оснащення та забезпечення санітарного інструктора роти.
4. Організація роботи санітарного інструктора роти (батареї) в різних видах бойових дій.
Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1).
5. Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час.
6. Основи воєнно-польової хірургії. Роль само- та взаємодопомоги у сучасному бою.
7. Характеристика санітарних втрат в зоні АТО.
8. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Термічні опіки. Відмороження.
9. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання домедичної допомоги в бойових та не бойових умовах.
10. Основи воєнно-польової терапії.
11. Завдання та зміст ВПТ. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження.
12. Особливості хімічної зброї. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами.
13. Роль молодших спеціалістів з медичною освітою (акушерок) в проведенні лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО.
14. Основи військової гігієни. Принципи та зміст особистої гігієни військовослужбовців.
15. Гігієна розташування та пересування військ, особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ.
16. Принципи, переваги та основні недоліки харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.
17. Гігієна польового водопостачання військ.
18. Завдання та основи протиепідемічного захисту військ.
19. Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів, протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.
20. Протиепідемічний захист військ в умовах застосування ворогом біологічної (бактеріологічної) зброї.
21. Організація захисту населення в надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.
22. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.
23. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.
24. Правила евакуації дітей із осередків надзвичайних ситуацій.
25. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.
26. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика.
27. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.
28. Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактична характеристика. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних та невідкладних робіт, медична допомога в районах стихійних лих.
29. Екстрена медична допомога при масових ураженнях у мирний і воєнний час. Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру.
30. Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів у надзвичайних ситуаціях. Зміст та організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках.

ЗМІСТ

Частина I. Військово-медична підготовка

Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ

Тема 1. Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та імовірні санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні АТО.

Лекція

Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час, їх зміст і значення.

Організаційна структура медичної служби Збройних сил України.

Поняття про загальні втрати особового складу військ. Визначення і класифікація санітарних втрат, їх характеристика. Сучасна структура санітарних втрат, її залежність від зброї, яку використовує ворог. Коротка характеристика сучасної зброї. Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ.

Самостійна робота

Характеристика санітарних втрат в зоні АТО .

Величина санітарних втрат, фактори, які впливають на їх розміри.

Тема 2. Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО.

Лекція

Лікувально-евакуаційне забезпечення військ.

Головні етапи розвитку системи лікувально-евакуаційного забезпечення. Сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення, її принципи.

Поняття про етап медичної евакуації, завдання, які він виконує, вимоги до розгортання та принципова схема його розгортання.

Види і обсяг медичної допомоги. Заходи домедичної та долікарської допомоги.

Поняття про медичне сортування поранених і хворих на етапах медичної евакуації.

Поняття про медичну евакуацію. Особливості організації і проведення лікувально-евакуаційних заходів при ліквідації наслідків застосування ворогом засобів масового ураження.

Самостійна робота

Роль молодших спеціалістів з медичною освітою у проведенні лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО .

Тема 3. Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Розшук поранених на полі бою. Способи наближення стрільців-санітарів та санітарного інструктора роти до поранених залежно від умов місцевості, погоди, часу доби та характеру бойової обстановки.

Надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття (гнізда поранених).

Медико-тактична характеристика індивідуальних засобів медичного оснащення

Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

- ✓ аптечка медична загальновійськова індивідуальна;
- ✓ індивідуальний протихімічний пакет;
- ✓ багатофункціональний перев'язувальний пакет -БПП (пакет перев'язувальний індивідуальний-ППП);
- ✓ багатофункціональний перев'язувальний бандаж – Ізраїльський бандаж (Israeli bandage); The emergency bandage (hemorrhage control compression bandage);
- ✓ засоби для знезараження води: аквасепт, дутріон та ін.
- ✓ назофарингіальний повітровід;
- ✓ оклюзійні самоклеючі плівки:
 - Ейч енд Ейч Вунд Сіл Кіт (H&N Wound Seal Kit),
 - Гало Чест Сіл (Halo Chest Seal);
- ✓ клапані оклюзійні пов'язки:
 - оклюзійна пов'язка BCS (Bolin Chest Seal)
 - оклюзійна пов'язка ACS (Asherman Chest Seal)

Медико-тактична характеристика групових засобів медичного оснащення

Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

- ✓ наплічник медичний (НМ) – для забезпечення домедичної допомоги санітарним інструктором;
- ✓ багатофункціональний перев'язувальний бандаж SURV;
- ✓ пов'язки на основі гідрогелю: AQUA-GEL, BURNSHIELD Hydrogel, WATER-JEL Burn dress;
- ✓ серветки спиртові-TROGE SEPT;
- ✓ канюля внутрішньовенна з ін'єкційним портом G18;
- ✓ засіб для переливання інфузійних розчинів одноразового використання;
- ✓ декомпресійна голка ARS Needle Kit, H&N Needle Decompression Kit
- ✓ комірці Шанца;
- ✓ шина SAM;
- ✓ шина з витяжкою Kendrick;
- ✓ грілка хімічна: термопакет самонагрівний, грілка-пакет само нагрівна;
- ✓ термометр медичний електронний;
- ✓ пульсоксиметр;
- ✓ ліхтарик очний;
- ✓ накидка медична (термопокривало) MEDLINE;
- ✓ носі м'які;
- ✓ носі волокуші SCEDKO;
- ✓ носі TALON;
- ✓ носі уніфіковані санітарні вітчизняні;
- ✓ носі іммобілізаційні вакуумні.
- ✓ орофарингіальний повітровід J-подібний пластиковий.
- ✓ сумка медична військова;
- ✓ лямка медична носильна;

- ✓ лямка медична спеціальна;
- ✓ шолом для поранених у голову;

Практичні навички:

- наближення до поранених різними способами: переповзання по-пластунськи, переповзання навколішки, перебігання, ходьба/біг;
- гасіння палаючого обмундирування та запалювальних сумішей;
- відтягування поранених з поля бою в укриття однією особою (в положенні лежачи, в положенні стоячи, способом «Рятувальний хват» або «Дай свій годинник», на спині, на стегні);
- відтягування поранених з поля бою в укриття двома особами: на руках, на санітарних та імпровізованих ношах;
- відтягування поранених із бронетанкової техніки та інших місць їх перебування за допомогою лямки медичної спеціальної Ш-4;
- винесення поранених з поля бою одним санітаром за допомогою лямки медичної носильної (складеною кільцем і вісілкою);
- відпрацювання навичок використання індивідуальних та групових засобів медичного забезпечення за вимогами Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї), затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1);

Самостійна робота

- роль само- та взаємодопомоги в сучасному бою;
- позначення місць укриття та зосередження поранених.

Тема 4. Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ). Біль. Контроль болю. Надання допомоги.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Завдання, склад і оснащення медичного пункту батальйону.

Обов'язки фельдшера батальйону — начальника медичного пункту батальйону. Заходи долікарської допомоги.

Біль. Контроль болю. Принципи знеболення. Надання допомоги.

Медико-тактична характеристика комплектів для надання долікарської медичної допомоги.

Практичні навички:

- оцінка гострого болю за цифровою рейтинговою шкалою;
- алгоритм надання допомоги при болю в секторі укриття та секторі евакуації;
- накладання комірця Шанца;
- накладання шини SAM;
- накладання шини Kendrick;
- накладання транспортної шини Дітерікса;
- накладання транспортних шин Крамера, фанерної і для підборіддя.
- проведення ШВЛ.
- застосування назофарингіальних повітроводів 24FR, 26FR, 28FR, 32FR;
- застосування повітровода ротового J-подібного пластикового.

Розділ 2. Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час

Тема 5. Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів у зоні проведення локальних бойових конфліктів (АТО).

Самостійна робота

Поняття про організаційну структуру Збройних сил України.

Види загальновійськового бою.

Умови діяльності медичної служби в наступальному та оборонному боях.

Поняття про побудову оборони роти (ротний опорний пункт).

Поняття про бойовий порядок роти в наступальному бою.

Організація роботи стрільців-санітарів взводів та санітарного інструктора роти з проведення заходів медичного забезпечення роти в оборонному бою та проведення лікувально-евакуаційних заходів у ході наступального бою.

Призначення та організація роботи медичного поста роти (МПП).

Організаційна структура механізованого батальйону.

Організація медичного забезпечення механізованого батальйону в оборонному та наступальному боях.

Поняття про бойовий порядок механізованого батальйону в наступі.

Поняття про побудову оборони механізованого батальйону.

Тема 6. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора роти.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Поняття про комплект медичного майна.

Медичний пункт батальйону (МПБ): завдання, організаційна структура та оснащення. Організація роботи МПБ в оборонному бою. Організація евакуації поранених і хворих із рот та надання їм долікарської допомоги в МПБ.

Загальна медико-тактична характеристика комплектів медичного майна для оснащення медичного пункту батальйону. Зберігання і оновлення медичного майна в комплектах.

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1)

Практичні навички:

— користування:

- багатофункціональними перев'язувальними биндами 4", 6", 12";
- індивідуальним перев'язувальним пакетом стерильним **першої допомоги** із гумовою оболонкою;

— відновлення прохідності дихальних шляхів (методом закидання голови і підняття підборіддя);

— техніка введення назофарингіального повітровода;

— техніка переведення пораненого в стабільне положення;

— техніка накладання спеціальної оклюзійної пов'язки;

— техніка накладання транспортних шин: SAM, Kendrick, Дітерікса, Крамера, фанерної і для підборіддя комірця Шанца.

Самостійна робота

Організація забезпечення медичним майном підрозділів медичної роти механізованої бригади в польових умовах.

Основні завдання медичної служби щодо забезпечення військ медичним майном і технікою у воєнний час. Принципи медичного постачання Збройних сил України.

Норми постачання медичного майна у воєнний час. Класифікація медичного майна.

Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії

Тема 7. Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Обсяг домедичної допомоги:

- у секторі обстрілу;
- у секторі укриття;
- у секторі евакуації.

Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Проведення первинного огляду потерпілого за алгоритмом **CABC**:

- **C** – *Critical bleeding* (критична кровотеча);
- **A** – *Airway* (прохідність дихальних шляхів);
- **B** – *Breathing* (дихання);
- **C** – *Circulation* (кровообіг).

Огляд голови, шиї, тулуба, верхніх та нижніх кінцівок

Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Заходи першої медичної допомоги при пораненнях:

- витягування уражених з-під завалів, зі сховищ, укриттів, води, бойової техніки;
- гасіння одягу, що горить чи тліє, запалювальних сумішей;
- уведення знеболювальних засобів з шприц-тюбика та АМЗІ;
- усунення асфіксії шляхом звільнення верхніх дихальних шляхів від слизу, крові, сторонніх тіл, надання відповідного положення тілу (у разі западання язика, блювання, значної носової кровотечі) і проведення штучної вентиляції легень (ШВЛ) способом “рот до рота” і “рот до носа”;
- усунення асфіксії шляхом введення назофаренгіального повітроводу;
- надягання протигаза під час перебування на зараженій місцевості;
- введення антидотів;
- часткове санітарне оброблення;
- застосування антибіотиків, протиблювотних засобів з АМЗІ індивідуальної аптечки.

Особливості надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах при пораненнях і ураженнях: способи усунення явищ асфіксії; контроль за правильністю і доцільністю накладання джгута; показання для накладання і виправлення неправильно накладених пов'язок; показання для повторного введення знеболювальних засобів, антидотів та антибіотиків; способи поліпшення транспортної іммобілізації; показання для введення серцево-судинних та інших лікувальних засобів; способи зігрівання поранених і хворих.

Алгоритми надання само- та взаємодопомоги у секторах обстрілу та укриття. *Відповідно до СТАНДАРТУ І-СТ-3 підготовки військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2, 2015р), затвердженого Міністерством оборони України.*

Практичні навички:

- накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки та інших ділянок тіла (використання багатофункціонального перев'язувального бандажу SURV);
 - накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі плівкові оклюзійні самоклеючі пов'язки:
 - ✓ Ейч енд Ейч Вунд Сіл Кіт (H&N Wound Seal Kit),
 - ✓ Гало Чест Сіл (Halo Chest Seal);
 - клапанні оклюзійні пов'язки:
 - ✓ оклюзійна пов'язка BCS (Bolin Chest Seal)
 - ✓ оклюзійна пов'язка ACS (Asherman Chest Seal)
 - техніка застосування декомпресійної голки ARS Needle Kit, H&N Needle Decompression Kit;
 - іммобілізація при переломах щелепи;
 - тимчасова іммобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів (імпрровізованих шин), шин SAM та Kendrick;
 - засвоїти та відпрацювати алгоритм долікарської допомоги при переломах кісток кінцівок *(за стандартом підготовки санітарного інструктора роти (батареї) – видання 1, 2015р.)*
 - ознаки перелому хребта;
 - засвоїти та відпрацювати алгоритм надання домедичної допомоги до при підозрі на ушкодження хребта (сектор укриття, сектор евакуації);
 - техніка накладання комірця Шанса;
 - техніка укладання потерпілого з переломами хребта і шиї на ноші;
 - засвоїти та відпрацювати алгоритм надання домедичної допомоги при травмі живота (сектор укриття, сектор евакуації);
 - діагностика переломів кісток тазу;
 - засвоїти та відпрацювати алгоритм першої медичної допомоги при травмах тазу;
 - іммобілізація тазу імпрровізованими засобами;
 - штучне дихання “з рота до рота”, “з рота до носа” та за допомогою ротового повітровода J-подібного пластикового;
 - киснева інгаляція за допомогою інгаляторів KI-4;
 - штучна вентиляція легенів за допомогою апарата мішка Амбу.
- Тимчасова зупинка зовнішньої кровотечі:
- накладанням тугої пов'язки;
 - притискуванням артерії пальцями до кісткового виступу;
 - максимальним згинанням кінцівки;
 - накладанням джгута (турнікету) САТ;
 - накладанням гумового джгута типу Есмарха.
- Проведення закритого масажу серця.
- Контроль за накладеним джгутом.

Тема 8. Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Термічні опіки. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Крововтрата. Домедична допомога пораненим.

Причини і частота виникнення травматичного шоку в умовах сучасної війни.

Домедична допомога пораненим у стані травматичного шоку. Зміст протишокових заходів у МПБ.

Визначення, етіологія й патогенез синдрому тривалого здавлювання тканин.

Клініка в різні періоди синдрому. Заходи домедичної та долікарської допомоги.

Причини і частота термічних опіків у сучасній війні. Особливості опіків унаслідок дії ядерної зброї та запалювальних сумішей.

Класифікація опіків за глибиною ураження. Патогенез і клініка опікової хвороби. Методи визначення площі опіків у польових умовах.

Візуальне визначення ступеня опіку. Визначення площі опіку за правилом дев'яток (Уоллеса) та правилом долоні (Глумова).

Заходи щодо домедичної та долікарської допомоги при опіках.

Відмороження (обмороження), замерзання. Заходи домедичної та долікарської допомоги при обмороженнях.

Практичні навички:

- накладання тиснутої пов'язки (ППП);
- накладання джгута типу Ейсмарха;
- накладання турнікету *CAT*;
- застосування хімічних гемостатиків:
 - ✓ на основі **хітозану**: Celox (Целокс); Chito Gauze (Хіто Гауз); Quikclot (КвікКлот);
 - ✓ на основі **каоліну**: (контактні гемостатики);
- застосування Z –fold (зет-фолд) бинта;
- проведення тампонування рани;
- визначення ступеня тяжкості травматичного шоку;
- заходи невідкладної допомоги при травматичному шоку;
- визначення площі опіків;
- введення знеболювальних препаратів;
 - ✓ накладання асептичних пов'язок на опікову поверхню: гідрогелеві пов'язки AQUA-GEL, BURNSHIELD Hydrogel, WATER-JEL Burn dress;
- вирішення завдань щодо надання долікарської допомоги при розвитку травматичного шоку, термічних опіках, синдрому тривалого здавлювання тканин, обмороженнях;
- профілактика та надання допомоги при відмороженнях.

Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії

Тема 9. Поняття про військово-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.

ЛЕКЦІЯ

Поняття про воєнно-польову терапію. Поняття та зміст ВПТ. Бойовий стрес та бойова втома. Критерії бойового стресу легкого та важкого ступеню. Посттравматичний стресовий розлад - ознаки, профілактика надання допомоги. Робота з сім'ями комбатантів.

Судомний синдром. Клонічні та тонічні судоми, причини їх розвитку.

Отруєння алкоголем та його сурогатами. Підходи щодо вирішення проблеми зловживання алкоголем.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Критерії бойового стресу легкого та важкого ступеню. Домедична та долікарська допомога. Основні принципи роботи з бойовим стресом. Профілактика посттравматичного стресового розладу.

Домедична та долікарська допомога при бойовому стресі важкого ступеню.

Домедична та долікарська допомога при судомному синдромі.

Профілактика зловживання спиртними напоями.

Практичні навички:

- оцінити стан постраждалого за алгоритмом *CABC*;
- засвоїти алгоритм надання допомоги при розладах поведінки *(за стандартом підготовки санітарного інструктора роти (батареї) – видання 1, 2015р.)*
- звільнення ротової порожнини від іноземних тіл;
- запобігання аспірації;
- забезпечення прохідності верхніх дихальних шляхів;
- введення назофарингіального повітроводу;
- забезпечення надійного судинного доступу шляхом катетеризації периферичної вени;
- профілактика посттравматичного стресового розладу у дітей.

Тема 10. Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових ОР, механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження.

ЛЕКЦІЯ

Поняття про зброю масового ураження.

Характеристика ядерної зброї, її уражаючі фактори. Імовірні санітарні втрати.

Стисла характеристика біологічної дії іонізуючого випромінювання. Основи патогенезу променевої хвороби.

Класифікація гострої променевої хвороби (ГПХ). Клінічна картина ГПХ 1, 2, 3 та 4 ступенів. Рання діагностика ГПХ.

Поняття про хімічну зброю. Ураження бойовими отруйними речовинами.

Характеристика та класифікація бойових отруйних речовин. Шляхи проникнення в організм та механізм дії.

Клінічна картина уражень різними типами отруйних речовин.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Домедична та долікарська допомога ураженим іонізуючим випромінюванням. Комбіновані радіаційні ураження. Медичне сортування потерпілих із радіаційними ураженнями. Завдання санітарного інструктора роти. Заходи домедичної та долікарської допомоги. Обсяг допомоги на етапах медичної евакуації.

Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Надання домедичної та долікарської допомоги ураженим бойовими отруйними речовинами

Практичні навички:

- техніка використання протигазів: фільтруючих, ізолюючих; респіраторів;
- надягання протигазу і ШР на пораненого в голову в осередку ураження;
- проведення дозиметричного контролю за рівнем опромінення особового складу;
- виготовлення ватно-марлевої пов'язки;
- використання протирадіаційних засобів з AI-1 та AI-2;
- проведення часткової санітарної обробки;
- одягання загальновійськового захисного комплексу, захисного комбінезону та легкого захисного костюма;
- техніка використання антидотів: правила застосування амільнітриту;
- введення антидотів за показаннями;
Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):
- надягання протигазу і шолому для поранених у голову на пораненого в зараженій зоні;
- проведення часткової санітарної обробки за допомогою ППІ-8, ППІ-9;
- киснева інгаляція за допомогою інгалятора КІ-4;
- вирішення ситуаційних завдань з діагностики уражень отруйними речовинами та надання першої медичної й долікарської допомоги ураженим;
- вирішення ситуаційних завдань.

Розділ 5. Основи військової гігієни

Тема 11. Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Лазнево-пральне обслуговування особового складу. Психогігієна екстремальних станів.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Особливості бойової обстановки та військової діяльності, що впливають на стан здоров'я особового складу військ.

Поняття про санітарно-гігієнічні заходи, їх значення в збереженні здоров'я особового складу і підтриманні боєздатності військ. Гігієна особового складу спеціальних військ. Особливості праці військовослужбовців в авіаційних, бронетанкових і радіотехнічних частинах.

Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ.

Зміст та гігієнічні принципи особистої гігієни військовослужбовців.

Організація лазнево-прального обслуговування військовослужбовців.

Роль молодших спеціалістів з медичною освітою в організації та проведенні санітарно-гігієнічних заходів.

Практичні навички:

- обґрунтувати медико-профілактичні заходи в бронетанкових військах;
- оцінити шкідливі чинники праці військових, радіотехнічних, бронетанкових та повітряних частин.
- обґрунтувати основні санітарно-гігієнічні заходи у військах;
- дати оцінку санітарно-гігієнічного стану військової частини;
- обґрунтувати санітарно-гігієнічні вимоги до лазнево-прального обслуговування військовослужбовців;
- психогігієна спілкування з мирним населенням у зоні локальних бойових конфліктів;
- профілактика зловживання алкоголем.

Тема 12. Гігієна розташування та пересування військ. Особливості розташування військ у зоні локальних бойових конфліктів. Термінове поховання загиблих.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Загальні уявлення про розташування військ на бойових позиціях, умови життя, побуту та бойової діяльності військ. Гігієна оборонних споруд і сховищ.

Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1)

Гігієна військ при розміщенні в навчальних центрах і на полігонах. Гігієна військового житла.

Санітарно-гігієнічні вимоги до території та населених пунктів, призначених для розташування особового складу у польових умовах.

Санітарно-гігієнічні вимоги до пересування військ пішки, автомобільним, залізничним і водним транспортом. Гігієна особового складу на марші і при перевезенні військ.

Практичні навички:

- провести санітарно-гігієнічний нагляд за розміщенням військових і цивільних формувань;
- оцінити види польового житла, гігієнічні вимоги до їх обладнання і експлуатації при надзвичайних ситуаціях;
- вивчити особливості життєзабезпечення військових і цивільних формувань, рятувальних команд і потерпілого населення при надзвичайних ситуаціях;
- заходи з профілактики теплового та сонячного ударів;
- виписати та засвоїти санітарно - гігієнічні вимоги до збирання, перевезення та поховання загиблих.

Тема 13. Гігієна харчування особового складу військ. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу. Забезпечення харчування військовослужбовців у зоні АТО.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Основні принципи раціонального харчування. Санітарно-гігієнічні вимоги до приготування їжі. Правила зберігання і транспортування продовольства. Організація харчування особового складу на принципах аутсорсингу.

Особливості організації харчування в польових умовах. Обладнання солдатської кухні-їдальні. Польовий пункт харчування.

Практичні навички:

- взяття проб готової їжі для бактеріологічного дослідження і оформлення супроводжувальних документів;
- взяття проб готової їжі на калорійність;
- контроль санітарного стану їдальні та якості готової їжі;
- виписати принципи, переваги та основні недоліки харчування військовослужбовців за принципом аутсорсингу;
- складання меню - розкладок;
- вирішення ситуаційних завдань щодо організації харчування у зонах локальних бойових конфліктів.

Тема 14. Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні АТО.

Лекція

Організація водопостачання військ у польових умовах: розвідка, добування та очищення води. Джерела води для водопостачання особового складу. Вимоги до якості питної води.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Очищення та знезараження води у польових умовах. Дезактивація.

Засоби для очищення та знезараження води в польових умовах. Вимоги до зберігання та транспортування води.

Практичні навички:

- обґрунтувати норми використання води для: дезінфекції, дегазації, дезактивації;
- використання основних засобів знезараження індивідуальних запасів питної води;
- вирішення ситуаційних завдань;
- розрахунки норм використання питної води для забезпечення санітарно-гігієнічних вимог при стаціонарному та польовому розташуванні.

Відповідно до стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Розділ 6. Основи військової епідеміології

Тема 15. Завдання та основи протиепідемічного захисту військ.

Лекція

Головні причини виникнення та поширення епідемічних захворювань у військах під час війни.

Загальні відомості про біологічну (бактеріологічну) зброю та її уражаючі чинники, специфічні особливості, можливі способи застосування, найімовірніші види збудників.

Протиепідемічний захист військ і його головне завдання. Заходи протиепідемічного захисту.

Роль і місце медичної служби військової частини у виконанні завдань біологічної розвідки. Загальні відомості про неспецифічну та специфічну індикацію біологічної (бактеріологічної) зброї.

Обов'язки молодших спеціалістів з медичною освітою щодо контролю за санітарно-епідемічним станом військової частини та її підрозділів.

Тема 16. Протиепідемічний захист військ на етапах медичної евакуації. Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Загальні відомості щодо структури й функцій військових санітарно-епідеміологічних закладів. Завдання санітарно-контрольного пункту (СКП).

Суть протиепідемічного режиму роботи медичних підрозділів, частин і закладів, його складові частини.

Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.

Завдання медичної (санітарно-епідеміологічної) розвідки, методи її проведення. Звітна карта результатів розвідки.

Практичні навички:

- медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка населеного пункту;
- обґрунтувати принципи та основні завдання медичне (санітарно-епідеміологічної) розвідки;
- опитування населення;
- визначення санітарно-технічного стану житлового фонду і джерел водопостачання;
- складання звітної карти результатів розвідки санепідрозвідника.
- скласти схему епідемічного процесу в разі можливого зараження особового складу бактеріологічними засобами кишкової групи;
- скласти план-схему протиепідемічних заходів у військових частинах та підрозділах;
- скласти схему та обґрунтувати організацію роботи майданчика спеціального

- оброблення;
- обґрунтувати зміст та проведення режимно-обмежувальних заходів у епідемічних осередках (обсервація, карантин);
- вирішення ситуаційних завдань щодо організації та проведення медичної (санітарно-епідеміологічної) розвідки.

Тема 17. Протиепідемічний захист військ в умовах застосування ворогом біологічної (бактеріологічної) зброї.

Самостійна робота

Особливості організації лікувально-евакуаційних заходів в умовах застосування ворогом біологічної (бактеріологічної) зброї.

Заходи щодо запобігання поширенню інфекційних захворювань у військах після застосування ворогом бактеріологічної зброї.

Особливості режимно-обмежувальних заходів в осередках зараження бактеріальними засобами.

Загальні відомості про завдання і зміст обсервації та карантину у військових частинах і закладах.

Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій

Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення у надзвичайних ситуаціях

Тема 18. Організація захисту населення в надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.

Лекція

Завдання та організація Державної служби медицини катастроф (ДСМК). Заклади та формування ДСМК. Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру”, його основні положення.

Основна мета та організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення в системі Державної служби медицини катастроф. Суть системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайний період. Умови реалізації сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях (НС). Функціональні формування екстреної медичної допомоги.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Необхідне медичне забезпечення та вимоги до надання допомоги при евакуації та розосереджуванні населення.

Робота бригад і загонів екстреної медичної допомоги, інших медичних формувань у районах масового ураження людей. Особливості роботи молодшого медичного персоналу в екстремальних умовах.

Практичні навички

- скласти основні заходи під час ліквідації наслідків природних катастроф;
- скласти план проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт в осередку стихійного лиха;
- перелічити (виписати функціональні формування екстреної медичної допомоги);
- необхідне медичне забезпечення та вимоги та надання допомоги при евакуації та розосереджуванні населення;
- скласти план роботи фельдшера в складі рятувальних бригад під час катастроф природного походження.

Самостійна робота

Історія виникнення медицини надзвичайних ситуацій. Заклади державної служби медицини катастроф.

Нормативно-правові акти щодо організації й діяльності Державної служби медицини катастроф (ДСМК).

Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру”, його основні положення.

Постанова Кабінету Міністрів України №343 від 14.04.97 р. «Про утворення Державної служби медицини катастроф».

Основні положення Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні техногенні і природні ситуації.

Організація лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях: способи розшуку, укладання, перенесення та доставляння потерпілих до транспорту.

Тема 19. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Групи постраждалих, сортувальні категорії.

Медичне сортування та медична евакуація.

Види та обсяг медичної допомоги.

Практичні навички:

- первинний огляд потерпілого (за алгоритмом *CABC*);
- перевірка стану свідомості;
- відновлення й забезпечення прохідності дихальних шляхів;
- видалення стороннього тіла з дихальних шляхів;
- усунення явищ асфіксії (туалет ротової порожнини, носоглотки, за потреби — уведення повітропроводів, ШВЛ, інгаляція киснем);
- безпечна позиція при самостійному диханні;
- укладання та перенесення потерпілих до евакуаційного транспорту;
- штучне дихання і непрямий масаж серця;
- профілактика травматичного шоку;
- тимчасова зупинка зовнішньої кровотечі;
- накладання асептичної пов'язки на рани та опікові поверхні;
- знерухомлення ушкодженої кінцівки подручними засобами;
- промивання шлунка за допомогою зонда в разі потрапляння отруйних речовин, застосування адсорбентів;
- часткова санітарна обробка потерпілих.

Самостійна робота

Основна мета та організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення в системі Державної служби медицини катастроф. Суть системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайний період. Умови реалізації сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях (НС).

Особливості евакуації дітей. Робота з дітьми в осередках надзвичайних ситуацій.

Розділ 8. Транспортні та техногенні катастрофи.

Тема 20. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги

постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів. Робота молодших спеціалістів з медичною освітою (акушерки) в складі загонів і бригад екстреної медичної допомоги в районах транспортних катастроф.

Заходи домедичної та долікарської допомоги в ході рятувальних робіт в разі травм, кровотеч, термічних опіків.

Особливості надання медичної допомоги в разі переохолодження, перегрівання та комбінованих уражень.

Практичні навички:

- порядок первинного огляду потерпілих у дорожньо-транспортних пригодах, в салоні автомобіля;
- первинне медичне оцінювання характеру ушкодження та тяжкості загального стану потерпілих;
- накладання шийного комірця;
- витягування потерпілого із салону автомобіля;
- накладання пов'язок за різних видів ушкоджень;
- проведення іммобілізації ушкоджених кінцівок табельними засобами;
- контроль за правильністю та доцільністю накладання джгута;
- уведення засобів профілактики шоку, серцево-судинних та інших засобів за показаннями;
- уведення знеболювальних.

Самостійна робота

Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях транспортного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів.

Порядок дій бригад швидкої медичної допомоги на місці транспортних аварій.

Тема 21. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика.

Лекція

Характеристика чинників радіаційної небезпеки на різних етапах радіаційної аварії. Основні шляхи та медичні наслідки їхнього впливу на людину.

Основні принципи надання медичної допомоги персоналу, який потерпів під час аварії на АЕС.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Нормування радіаційної безпеки. Радіаційний контроль в умовах радіаційної аварії. Прилади дозиметричного контролю та правила роботи з ними.

Заходи та засоби захисту населення під час радіаційних аварій (колективні та індивідуальні).

Практичні навички:

- використання індивідуальних засобів медичного захисту (АМЗІ, АІ-2) в період первинної реакції на опромінення;
- надягання протигазів, респіраторів та ватно-марлевих пов'язок на уражених;
- проведення заходів медичної евакуації до колективних засобів захисту (сховищ, протирадіаційних укриттів);
- проведення часткового спеціального оброблення уражених, дезактивації об'єктів навколишнього середовища;
- проведення медичного сортування при масових санітарних втратах;
- проведення заходів першої та долікарської медичної допомоги при

комбінованих ураженнях.

Самостійна робота

Характеристика чинників радіаційної небезпеки на різних етапах радіаційної аварії. Основні шляхи та медичні наслідки їхнього впливу на людину.

Радіаційно небезпечні об'єкти. Частота аварій на атомних електростанціях. Радіоактивні викиди при аварії ядерного реактора. Норми радіаційної безпеки. Режими радіаційного захисту населення.

Основні принципи надання медичної допомоги персоналу, який потерпів під час аварії на АЕС.

Тема 22. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.

Лекція

Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація аварій. Характеристика осередків ураження сильнодіючими отруйними речовинами (СДОР). Основи захисту населення при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах.

Основні принципи і методи лікування гострих отруєнь СДОР. Основні симптоми отруєнь. Домедична та долікарська допомога при отруєннях СДОР.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Заходи та засоби захисту (індивідуальні та колективні) при аваріях з викидом СДОР.

Клінічна картина отруєння хлором, аміаком, етиловим спиртом (алкоголем) і його похідними, чадним газом, оксидом вуглецю, сірководнем тощо.

Робота молодших спеціалістів з медичною освітою (акушерки) в складі бригад екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження.

Техніка безпеки особового складу бригад екстреної допомоги під час ліквідації осередків хімічного ураження та їхніх наслідків.

Прилади хімічної розвідки та правила роботи з ними.

Практичні навички:

- правила застосування індивідуальних засобів захисту органів дихання і шкіри;
- проведення дегазації, часткового санітарного оброблення відкритих ділянок тіла та одягу за допомогою індивідуального протихімічного пакета;
- використання приладів хімічної розвідки й оцінювання хімічного забруднення осередка;
- визначення за ознаками і симптомами отруйних речовин, що можуть спричинити отруєння;
- надання медичної допомоги при отруєнні хлором, аміаком, сірководнем, чадним газом та іншими речовинами;
- введення антидотів (за показаннями).

Самостійна робота

Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.

Основні принципи надання догоспітальних видів медичної допомоги при ушкодженнях отрутами тваринного та рослинного походження. Медична допомога при отруєнні грибами.

Загальні принципи лікування гострих отруєнь. Характеристика деяких СДОР, що трапляються найчастіше, симптоми отруєння.

Розділ 9. Стихійні лиха

Тема 23 Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт, медична допомога в районах стихійних лих

Самостійна робота

Загальні причини виникнення і класифікація стихійних лих. Медико-тактична характеристика атмосферних, гідросферних та літосферних природних небезпек: землетруси, повені, селі, урагани, бурі, смерчі, природні пожежі. Величина та структура імовірних санітарних втрат при стихійних лихах. Характер патологій, санітарно-гігієнічний та епідеміологічний стан територій, забезпечення лікувально-профілактичних заходів, шляхів евакуації.

Правила поведінки населення та заходи безпеки під час виконання робіт щодо ліквідації наслідків природних катастроф (землетруси, повені, урагани тощо).

Організація медичного забезпечення населення при надзвичайних ситуаціях природного характеру.

Правила поведінки населення та заходи безпеки під час виконання робіт щодо ліквідації наслідків природних катастроф (землетруси, повені, урагани тощо).

Медична допомога при утопленні.

Допомога постраждалим при ураженні електричним струмом.

Розділ 10. Екстрена медична допомога при масових ураженнях у мирний та воєнний час

Тема 24. Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру.

Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.

Лекція

Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру.

Колективні засоби захисту — сховища, протирадіаційні укриття тощо.

Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Лікувально-евакуаційне забезпечення дітей у надзвичайних ситуаціях. Правила захисту дітей у разі стихійного лиха. Особливості надання медичної допомоги дітям.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Домедична та долікарська допомога при кровотечах, переломах, пораненнях, та інших травмах.

Домедична та долікарська допомога при забитті, контузіїх і синдромі тривалого роздавлювання. Домедична та долікарська допомога при травматичному шоку.

Домедична та долікарська допомога при опіках і обмороженнях.

Надання допомоги при електротравмі.

Основні принципи і засоби захисту населення: колективні та індивідуальні.

Індивідуальні засоби захисту населення — засоби захисту органів дихання (протигази, респіратори, ватно-марлеві пов'язки) та засоби захисту шкіри.

Засоби індивідуального медичного захисту (аптечка індивідуальна, протихімічний та перев'язувальний пакети).

Прояв посттравматичного стресового розладу у дітей.

Особливості надання догоспітальних видів медичної допомоги дітям.

Індивідуальні засоби захисту дітей.

Практичні навички:

- особливості захисту дітей у надзвичайних ситуаціях;
- основні принципи та правила захисту дітей у надзвичайних ситуаціях;
- алгоритм дії у разі загрози виникнення або в умовах надзвичайної ситуації;
- надягання та знімання дитячого протигазу;
- будова та порядок роботи дитячих захисних камер;
- надягання засобів захисту органів дихання на потерпілого;
- проведення непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень;
- визначення виду кровотечі та застосування різних способів її зупинення;
- звільнення потерпілих від дії електричного струму, вогню та завалів;
- застосування медичних засобів аптечки індивідуальної відповідно до виду ураження;
- проведення роз'яснювальної роботи серед населення щодо дій у разі загрози чи виникнення надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;
- надання домедичної та долікарської допомоги потопаючим.

Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій.

Тема 25. Організація та забезпечення санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів у осередках надзвичайних ситуацій. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках.

Диференційований залік.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Оцінка епідемічної обстановки у осередку надзвичайної ситуації, медичне обстеження, виявлення інфекційних захворювань, локалізація і ліквідація осередків інфекції. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.

Обсервація та карантин.

Організація харчування, водопостачання та комунального обслуговування населення в разі загрози або виникнення надзвичайної ситуації біологічного походження.

Організація екстреної профілактики та імунопрофілактики в епідемічних осередках.

Практичні навички:

- проведення медичної (санітарно-епідеміологічної) розвідки осередку бактеріологічного ураження та оцінювання її результатів;
- проведення відбору проб води для бактеріологічного та фізико-хімічного дослідження;
- проведення відбору проб харчових продуктів для лабораторного дослідження;
- приготування дезінфекційних розчинів та проведення дезінфекції об'єктів навколишнього середовища;
- проведення заходів загальної та спеціальної екстреної профілактики населення.

Самостійна робота

Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи в осередках катастроф: ізоляція хворих, медичне спостереження за контактними, дезінфекція, дезінсекція та дератизація тощо.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Наближення до поранених на полі бою різними способами.
2. Відтягування поранених з поля бою.
3. Винесення поранених з поля бою одним санітаром за допомогою лямки медичної носильної.
4. Винесення поранених з поля бою двома санітарами на руках та за допомогою нош і лямки медичної носильної.
5. Зупинка артеріальної кровотечі методом пальцевого притискання артерії.
6. Припинення артеріальної кровотечі методом закручення вузла або палички.
7. Зупинка кровотечі максимальним згинанням кінцівки.
8. Припинення артеріальної кровотечі методом накладання гумового джгута типу Есмарха та типу *CAT*.
9. Застосування хімічних гемостатиків.
10. Контроль за накладеним джгутом.
11. Припинення артеріальної кровотечі за допомогою поясного ремня.
12. Зупинка кровотечі накладанням стисної пов'язки.
13. Накладання першого закріплювального туру бинта.
14. Накладання останнього фіксувального туру бинта.
15. Накладання пов'язок на голову.
16. Накладання пов'язок на кінцівки.
17. Накладання пов'язки на тулуб.
18. Накладання пов'язки за допомогою ППІ (оклюзійної).
19. Накладання косинки медичної.
20. Транспортна іммобілізація підручними засобами при переломах:
 - передпліччя і плеча;
 - кісток кисті;
 - стегна;
 - гомілки і стопи;
21. Накладання транспортних шин : Kendrick, SAM, Дітерікса, Крамера, пневмошин.
22. Проведення транспортної іммобілізації при переломі ключиці.
23. Проведення транспортної іммобілізації при ушкодженні кісток таза, хребта.
24. Проведення транспортної іммобілізації при черепно-мозковій травмі.
25. Невідкладна допомога при травматичному та опіковому шоках.
26. Візуальне визначення ступеня опіку.
27. Визначення площі опіку за правилом дев'яток.
28. Невідкладна допомога при опіках. Застосування протиопікової гідрогелевої пов'язки на обличчя.
29. Використання багатофункціонального перев'язувального биндажу на грудну клітку та живіт SURV.
30. Невідкладна допомога при синдромі тривалого роздавлювання.
31. Невідкладна допомога при утопленні.
32. Невідкладна допомога при ураженні електричним струмом.
33. Проведення штучного дихання способами “з рота до рота” та “з рота до носа”.
34. Проведення непрямого масажу серця.
35. Проведення ШВЛ за допомогою дихальної трубки.
36. Надягання протигаза на потерпілого.
37. Подача кисню за допомогою інгаляторів KI-3М, KI-4.
38. Проведення ШВЛ у зараженій зоні за допомогою апарата ДП-10.
39. Застосування аптечки індивідуальної АМЗІ.
40. Проведення часткового спеціального оброблення за допомогою індивідуального протихімічного пакета.
41. Уведення антидотів за показаннями.
42. Прилади дозиметричного контролю і правила роботи з ними.

43. Прилади хімічної розвідки і правила роботи з ними.
44. Правила надягання захисного костюма.
45. Правила надягання та знімання дитячого протигаза.
46. Надання допомоги при ураженні хлором.
47. Надання допомоги при ураженні аміаком.
48. Надання допомоги при ураженні чадним газом.
49. Проведення заходів загальної екстреної профілактики.
50. Проведення заходів спеціальної екстреної профілактики.
51. Заходи профілактики внутрішнього опромінення.
52. Проведення заходів йодної профілактики.
53. Відбір проб води для фізико-хімічного та бактеріологічного дослідження.
54. Відбір проб продуктів харчування для дослідження.
55. Проведення заходів дезактивації.
56. Приготування дезінфекційних розчинів.
57. Проведення дезінфекції епідемічного осередку.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Способи наближення до поранених на полі бою.
2. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття.
3. Способи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі на полі бою.
4. Способи накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки.
5. Способи накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі.
6. Тимчасова іммобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів.
7. Способи штучної вентиляції легенів.
8. Завдання МПБ в оборонному і наступальному боях.
9. Особовий склад і оснащення МПБ.
10. Організація роботи МПБ в оборонному та наступальному боях.
11. Перелік заходів долікарської допомоги.
12. Контроль за накладеним джгутом.
13. Штучна вентиляція легенів за допомогою апарата ДП-10.
14. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Kendrick.
15. Транспортна іммобілізація за допомогою шини SAM.
16. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Дітерікса.
17. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Крамера.
18. Транспортна іммобілізація за допомогою фанерної шини.
19. Клінічні ознаки шоку, шоківий індекс Альговера.
20. Біль. Оцінка болю. Ступеневе знеболення.
21. Зміст заходів першої медичної допомоги при травматичному шоку на полі бою.
22. Зміст протишоківих заходів на МПБ.
23. Бойовий стрес: профілактика, надання допомоги в бойових та небойових
24. Основні патогенетичні чинники синдрому тривалого роздавлювання тканин (СТРТ).
25. Зміст заходів першої медичної допомоги при СТРТ.
26. Зміст заходів долікарської допомоги при СТРТ.
27. Характеристика термічних опіків за глибиною ураження.
28. Польові методи визначення площі термічних опіків.
29. Особливості термічних опіків від запалювальних сумішей.
30. Домедична допомога при термічних опіках.
31. Долікарська допомога при термічних опіках.
32. Види радіаційних уражень.
33. Клінічна характеристика гострої променевої хвороби.
34. Домедична допомога при первинній променевій реакції.
35. Долікарська допомога при первинній променевій реакції.
36. Класифікація бойових отруйних речовин (ОР).
37. Клінічна картина ураження ФОР.
38. Клінічна картина ураження ОР шкірнонарівної дії.
39. Клінічна картина ураження ОР загальноотруйної дії.
40. Клінічна картина ураження ОР задушливої дії.
41. Домедична допомога при ураженнях ФОР.
42. Домедична допомога при ураженнях ОР шкірно-нарівної дії.
43. Домедична допомога при ураженнях ОР загальнотоксичної дії.
44. Домедична допомога при ураженнях ОР задушливої дії.
45. Організація і завдання Державної служби медицини катастроф (ДСМК).
46. Заклади і формування ДСМК.
47. Принципи лікувально-евакуаційного забезпеченні в системі ДСМК.
48. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях.
49. Основна мета й організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в системі ДСМК.

50. Медичне сортування потерпілих, види, мета.
51. Медична евакуація потерпілих.
52. Основні визначення та поняття надзвичайної ситуації.
53. Класифікація надзвичайних ситуацій.
54. Основні уражаючі чинники катастроф.
55. Транспортні катастрофи, їхня медико-тактична характеристика.
56. Катастрофи на морському та річковому транспорті, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
57. Авіаційні катастрофи, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
58. Катастрофи на залізничному транспорті, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
59. Дорожньо-транспортні випадки, причини, можливі види уражень.
60. Види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.
61. Зміст і обсяг домедичної допомоги.
62. Зміст і обсяг долікарської медичної допомоги.
63. Характеристика радіаційних аварій.
64. Фізичні основи радіації.
65. Одиниці вимірювання йонізуючого випромінювання.
66. Біологічна дія йонізуючого випромінювання.
67. Колективні засоби захисту населення від дії чинників радіаційного, хімічного та бактеріологічного ураження.
68. Засоби індивідуального захисту органів дихання.
69. Види протигазів, правила надягання.
70. Засоби індивідуального захисту шкіри.
71. Індивідуальні засоби захисту дітей.
72. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин (СДОР), симптоми отруєння.
73. Санітарно-хімічна розвідка.
74. Прилади хімічної розвідки, правила користування.
75. СДОР, що найчастіше трапляються. Симптоми отруєння, домедична допомога.
76. Медичні засоби захисту при радіаційному, хімічному та бактеріологічному ураженні.
77. Причини виникнення і класифікація стихійних лих.
78. Медико-тактична характеристика атмосферних стихійних лих.
79. Медико-тактична характеристика гідросферних стихійних лих.
80. Медико-тактична характеристика літосферних стихійних лих.
81. Правила поведінки населення під час землетрусів.
82. Правила поведінки населення під час повені.
83. Правила поведінки населення під час атмосферних стихійних лих.
84. Кровотеча, види, способи її зупинки.
85. Домедична допомога при переломах, забитті.
86. Домедична допомога при опіках.
87. Домедична допомога при обмороженнях.
88. Надання домедичної допомоги при втопленні.
89. Домедична допомога при ураженні електричним струмом.
90. Особливо небезпечні інфекції (ОНІ), особливості епідемічного процесу.
91. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи при ОНІ.
92. Санітарно-епідемічна розвідка, мета, оцінювання результатів.
93. Організація харчування, водопостачання і комунального обслуговування при епідемічних небезпеках.
94. Санітарно-гігієнічні заходи та протиепідемічні заходи в епідемічних осередках.
95. Дезінфекція, види, засоби.
96. Організація загальної і спеціальної екстреної профілактики.
97. Режимно-обмежувальні заходи в епідемічних осередках (карантин, обсервація).

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Способи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі на полі бою. Контроль за накладеним джгутом типу Есмарх, САТ.
2. Способи накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки.
3. Способи накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі.
4. Перелік заходів долікарської допомоги.
5. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Kendrick.
6. Транспортна іммобілізація за допомогою шини SAM.
7. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Дітерікса.
8. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Крамера.
9. Транспортна іммобілізація за допомогою підборідної пращі з головною пов'язкою.
10. Зміст заходів домедичної допомоги при травматичному шоку на полі бою.
11. Біль. Контроль болю. Надання допомоги.
12. Зміст заходів долікарської допомоги при СТРТ.
13. Домедична допомога при термічних опіках.
14. Долікарська допомога при термічних опіках.
15. Домедична допомога при первинній променевої реакції.
16. Долікарська допомога при первинній променевої реакції.
17. Клінічна картина ураження ФОР.
18. Домедична допомога при ураженнях ФОР.
19. Бойовий стрес. Надання допомоги.
20. Профілактика постратматичного стресового розладу.
21. Заклади і формування ДСМК.
22. Медичне сортування потерпілих, види, мета.
23. Медична евакуація потерпілих.
24. Класифікація надзвичайних ситуацій.
25. Транспортні катастрофи, їхня медико-тактична характеристика.
26. Дорожньо-транспортні випадки, причини, можливі види уражень.
27. Види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.
28. Зміст і обсяг домедичної допомоги.
29. Зміст і обсяг долікарської медичної допомоги.
30. Колективні засоби захисту населення від дії чинників радіаційного, хімічного та бактеріологічного ураження.
31. Засоби індивідуального захисту органів дихання.
32. СДОР, що найчастіше трапляються. Симптоми отруєння, домедична допомога.
33. Медичні засоби захисту при радіаційному, хімічному та бактеріологічному ураженні.
34. Кровотечі, види, способи зупинки.
35. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи при ОНІ.
36. Санітарно-епідемічна розвідка, мета, оцінювання результатів.
37. Дезінфекція, види, засоби.
38. Режимно-обмежувальні заходи в епідемічних осередках (карантин, обсервація).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Стандарт підготовки І–СТ –3 (видання 2): Підготовка військовослужбовців з тактичної медицини. – К.: «МП Леся», 2015.–148 с.
2. Стандарт підготовки фахова підготовка санітарного інструктора роти (батареї) (видання 1). – К.: «МП Леся», 2015. –416 с.
3. Рум'янцев Ю.В. Психіатрія особливого періоду: Навчальний посібник / 2-е вид., перероб і доп. – К.: «МП Леся», 2015.–228с.
4. Стандарт підготовки І – СТ – 4: Індивідуальна підготовка військовослужбовців з психологічної підготовки. –К.: «МП Леся» 2015. –29 с.
5. Бадюк М.І., Токарчук В.П., Солярик В.В., Бадюк Л.М., Гут Т.М. Військово-медична підготовка: Підручник/Під ред. Бадюка М.І. – К.: «МП Леся», 2007.–484с.
6. М.І. Бадюк, Ф.М. Левченко, В.П. Токарчук та ін. Організація медичного забезпечення військ: Підручник / Під ред. професора Паська В.В. — К.: МП “Леся”, 2005. — 430 с.
7. В.В. Вороненко, М.І. Бадюк, В.М. Гулько та ін. Медична служба механізованої (танкової) бригади: Навч. посібник.— К.: УВМА, 2004. — 107 с.
8. Сидоренко П.І., Гут Т.М., Чернищенко Г.А. Військово-медична підготовка — К.: Медицина, 2008. — 432 с.
9. Гут Т.М., Гут Р.П. Військово-медична підготовка: навч. посібник — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 304 с.
10. Гут Т.М. Практикум з військово-медичної підготовки – К.: Здоров’я, 2001. — 92с.
11. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров’я, 2008. — 724 с.
12. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров’я, 2001 — 350 с.
13. Кочін І.В., Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров’я, 2008. — 724 с.
14. Кочін І.В. Медицина катастроф. — К.: Здоров’я, 2002. — 348 с.
15. Наказ Міністра оборони України від 22.06.2001р. №210 «Про дотримання санітарних вимог щодо організації розміщення, водопостачання, харчування та лазнево-прального обслуговування військ (сил) на полігонах (у таборах)».
16. М.А. Андрейчин, О.Д. Крушельницький, В.С. Копча, І.В. Огороднійчук Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій підручник за редакцією члена-кориспонтента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора М.А. Андрейчина. – Тернопіль ТДМУ «Укрмедкнига» 2015р. 320 с.
17. К.О. Пашко, М.І. Хижняк, А.М. Щербань, В.А. Кондратюк, Г.А. Крицька, В.В. Нарожнов «Військова гігієна з гігієною при надзвичайних ситуаціях»: Підручник /За ред.. К.О. Пашка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 312 с.
18. М.І. Хижняк, О.Д. Крушельницький, Л.І. Біденко «Військова гігієна та військова епідеміологія». Навчальний посібник. – К.: УВМА, 2008. – 740 с.
19. Наказ Міністерства оборони України від 22.06.2001р. №210 «Про дотримання санітарних вимог щодо організації розміщення, водопостачання, харчування та лазнево-прального обслуговування військ (сил) на полігонах (у таборах)».
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 426 «Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових

формувань та осіб рядового начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015р. № 252».

Додаткова

1. Військова токсикологія, радіологія і медичний захист: Підручник / За ред. Скалецького Ю.М., Мисули І.Р. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 362с.
2. Закон України “Про захист населення і територій у надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру”, 2006 р.
3. Військова токсикологія, радіологія та медичний захист / М.І. Барасій, І.Ю. Худецький, Ю.С. Балабан та ін. / За ред. Ю.М. Скалецького, І.Р. Мисули. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 362 с.
4. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2008. — 724 с
5. Кочин И.В., Черняков Г.А., Сидоренко П.И. Научные основы эпидемиологии катастроф. — Запорожье, 2004.